

LAATSTE NIEUWS, *Het*, dagblad, verschijnt in Brussel sinds 7 juni 1888. De krant werd als een centenblad (toenmalige benaming voor een populair, goedkoop blad) opgericht door Julius Hoste. De stichter, die in 1869 al het weekblad *De Zweep* had opgericht en die in 1900 ook *De Vlaamsche Gazet* zou uitgeven, was afkomstig uit West-Vlaanderen en had niet alleen als journalist, maar ook als auteur van volkstoneel en als promotor van de Vlaamse Schouwburg een belangrijk aandeel in de handhaving van de Vlamingen in Brussel. In 1912 werd hij in de leiding van *Het Laatste Nieuws* opgevolgd door zijn zoon, Julius jr., die in de Eerste Wereldoorlog in Nederland met Frans van Cauwelaert het weekblad *Vrij België* zou uitgeven,

*Redacteurs, correspondenten, verkopers en arbeiders van Het Laatste Nieuws in 1892;
zittend in het midden vooraan: J. Hoste.*

een relatie die zijn houding ook daarna zou beïnvloeden. Hoste jr. werd een belangrijke figuur in de liberale partij, was in 1936-'38 minister van onderwijs en verbleef tijdens de Tweede Wereldoorlog in Engeland, waar hij onderstaatssecretaris in de Belgische regering in ballingschap werd en o.m. actief was bij de voorbereiding van de Benelux. Zijn blad werd tijdens de bezetting in Brussel door anderen overgenomen. Na de bevrijding kwam het weer in zijn handen. De publikatie werd op 5 september 1944 hervat. Julius Hoste jr., die nog minister en senator zou worden, bleef aan de leiding van de krant tot zijn overlijden in 1954. Daarna werd de N.V. Uitgeverij J. Hoste opgericht, waarvan de meerderheid der aandelen in de familie Hoste bleef.

Op 3 mei 1955 werd een vereniging zonder winstoogmerk Stichting Het Laatste Nieuws opgericht. Deze vereniging bepaalt de politieke houding van het dagblad in algemene zin. Zij kan ook aanwerving en ontslag van redacteuren goedkeuren of weigeren. De oprichters van de Stichting waren: Jeanne Persoons, weduwe van Julius Hoste jr.; Pieter Lambrechts; Albert Maertens, directeur van de krant; Victor Sabbe; Marcel Stijns, toenmalig hoofdredacteur; Hans van Werveke. „De Stichting”, aldus artikel 2 van de statuten, „heeft tot opdracht de Vlaamse humanistische liberale opvattingen te steunen, te verdedigen en te verbreiden. Zij zal zich onder meer laten leiden door de beginselen, vervat in de Verklaring van Oxford,

van 14 april 1947". Het manifest van Oxford behelst een vooruitstrevende sociaal-liberale beginselverklaring, ondertekend door liberalen uit negentien landen, waarbij o.m. de eerbied voor de persoon als doel gesteld wordt, de staat als werktuig van de gemeenschap gedefinieerd wordt en aangeduid wordt hoe vrijheid kan worden verzoend met sociale gerechtigheid. Sinds 1970 werd ook de redactie betrokken bij het bestuur van de stichting. Zij is vertegenwoordigd door de hoofdredacteur Baan van Maele en de redacteurs Piet van Brabant en Leo Siaens.

In 1957 kreeg de uitgeverij de controle over het Antwerpse liberale dagblad *De Nieuwe Gazet*, destijds, na de Eerste Wereldoorlog, haar tegenstander op Vlaams gebied. (*De Nieuwe Gazet* verweet *Het Laatste Nieuws* toen zijn begrijpende houding t.o.v. de minder gematigde flaminganten.) *De Nieuwe Gazet*, onder leiding van de liberale politicus Frans Grootjans, werd een Antwerpse editie van het blad, met behoud van eigen redactionele accenten.

Op 30 januari 1968 behoorde de groep-Hoste met de groep-Rossel, de groep-Vers l'Avenir, de groep *Het Volk* en het dagblad *La Cité*, tot de oprichters van de Belgische Dagblad Unie, een organisatie die gezamenlijk advertenties werft.

In 1969 bedroeg de gezamenlijke oplage van *Het Laatste Nieuws* en *De Nieuwe Gazet* 296.749 exemplaren. Daarmee stond de uitgeverij Hoste toen op de derde plaats in de oplage-statistiek van

de Belgische dagbladen, na de groep-Rossel (Le Soir) en de groep-De Standaard. De katholieke kranten bekleedden toen de eerste plaats in de Belgische pers. Dat de liberale dagbladen de tweede belangrijkste groep vormden, dankten zij volgens Jean Col aan Het Laatste Nieuws, hoewel de meerderheid van de liberale kranten Franstalig is. (In 1971 was de oplage gestegen tot ruim 306.000.)

Het Laatste Nieuws heeft altijd een betrekkelijk grote verbreiding gehad in Brussel, vooral dan bij arbeiders en middenstand. Zo heeft men kunnen zeggen dat het blad, alleen al door het feit dat het bestond en informatie en populaire lectuur verschafte, zeer veel heeft gedaan voor het behoud van onze taal bij de sociale middengroep van de hoofdstad. In 1965 werd nog ongeveer 10 % van de oplage in Brussel verkocht. Dat jaar ging ook 1 % naar Wallonië. Vroeger is dit percentage groter geweest. Talrijke Vlaamse inwijkelingen lazen er het volksblad. Paul Fredericq geeft in het tweede deel van zijn Schets eener Geschiedenis der Vlaamsche Beweging (1908) als oplage van Het Laatste Nieuws 68.000 exemplaren op, waarvan er 6.300 naar Luik en Charleroi gingen, terwijl er 4.400 werden verkocht in Rijsel en Roubaix, waar ook talrijke Vlaamse arbeiders geïmmigreerd waren. Het percentage Vlaamse bladen in Wallonië en Frankrijk is sindsdien tengevolge van de assimilatie geslonken.

De uitgeverij Hoste, die in 1958 het weekblad De Zweep ophief en verving door Zondagsnieuws, geeft ook de weekbladen Kwik, Sport, Le Sportif en het algemeen cultureel maandblad De Vlaamse Gids uit. In 1973 kwam hier nog De Vlaamse Elsevier bij.

Het Laatste Nieuws werd niet als het officieel orgaan van de liberale partij opgericht. Het bleef zich altijd onafhankelijk noemen. Men beschouwde het wel als de spreekbuis van de liberale, goeddeels vrijzinnige flaminganten. Voor het overige streefde het op journalistiek gebied altijd naar een breed publiek. Zijn antiklerikalisme maakte het aanvankelijk tot een mikpunt van de Rooms-Katholieke kerk, maar dit verzwakte met de jaren. Sedert het eind van de Tweede Wereldoorlog en vooral sedert het schoolpact in 1958 is er van dit aspect van het liberalisme nog weinig te merken. De krant kreeg trouwens ook bij katholieke arbeiders en kleine middenstand talrijke lezers.

Het Laatste Nieuws kante zich van 't begin af tegen de Franstalige overheersing, maar zou ook separatisme en activisme bestrijden. In zijn eerste periode lag zijn belang voor de V.B. ook voor een groot deel in het feit, dat het een populair publiek kon aanspreken en bewust maken, b.v. door het werk van een journalist en romancier als Abraham Hans. Thans vindt het blad zijn lezers nog steeds voor een groot deel bij de middenklasse (45 %) gevolgd door de „burgerij” (26 %) en de volksklasse (24 %).

In zijn bijdrage Liberale partij en V.B. (z. aldaar) wijst prof. dr. Adriaan Verhulst op de grote rol van Julius Hoste jr. en Het Laatste Nieuws in de evolutie van de verhoudingen tussen 1914 en '71. Dank zij Hoste kwamen er nieuwe tekenen van levenskracht in het Vlaamse liberalisme. Na de Tweede Wereldoorlog nam de krant een matigende houding aan in de koningskwestie. Onder leiding van nieuwe figuren oefent zij invloed uit op de

polarisatie in de tot Partij voor Vrijheid en Vooruitgang hervormde liberale partij (de opkomst van de zgn. Blauwe Leeuwen, de vorming van een eigen Vlaamse vleugel, het cultuurpact).

LITERATUUR: P. Fredericq, *Schets eener geschiedenis der Vlaamsche Beweging*, II (1908); - J. Gol, *Le monde de la presse en Belgique* (1970); - Th. Luykx, *Overzicht van de ontwikkeling der communicatiemediã* (1970).

GASTON DURNEZ en FRIEDA SAEYS